

ИНДИГИР УОТТАРА

Муома улууһун
общественной-политической хаһыата
indigir-uottara@yandex.ru

12+

Хаһыат 1953 сыллаахха олохтоммута
Сэрэдэбэ, субуотаба тахсар

2020 с. СЭТИННЫИ 28 КҮНЭ

СУБУОТА

№ 95 (5625)

Анааран көрдөххө

**Уруккулуу олохпут отуора
уларыбытын бары билэн олоробут,
ол гынан баран хаһан бабарар боругу-
соругу сырдык солбулар, онон инникигэ
эрэбит күүстээх.**

Сонуннар лиэнтэлэрин астыбыт-
аахтыбыт да, наар үчүгэй сонуннар
аһыйаабаттара тута харахха бырабыллар.
Аан дойдуну атыяахтаах улуу аймаабыт
коронавирус, экономика көрдөрүүлэрэ
аллара түһүүтэ, үп-харчы эргирин
буксуйуута, үлэтэ суох буолуу уо. д. а.
бөрүкүтэ суох көстүүлэр эрбни
тиһинээбэр эбиллэллэр. Итилэри кытта
сэргэ араас судаарыстыбалар
политической олохторо күөр-ланкы
түһэр. Нагорнай Карабахтан,
Белоруссиятан, Молдоваттан сабалаан
аан дойдуну мин баһылаахтаахпын диэн
улуутумсуйар Америкаба тийэ: күн
бүгүһүнэ диэри Трамп уонна Байден
куластааһын түмүгэр киририллэриттэн
президент муһатын ким тутара
чуолкайдана илик.

Патриотизм ийэтэ-аһата Америка диэн
кумаһынан өгүү хатар тойооскулар, мун
саатар, пандемияны утары охсуһуу
кирилэргэ дьаалатынан барбытын,
күннээх түүн сүүһүнэн тыһынчалык
киһи олохтон туоруурттан кыбыстан да
ылбакка, хабыр хапсыһыыга
сылдыбаларыттан сөбүргө-кэлэйэргэ эрэ
тийиллэр.

Оттон Ковид-19 сонуннар маннайгы
устуруокалары ылалларынан, бүгүн онно
улаханлык тохтообоппут. Арай бири
өйдүөхпүтүн наада: ыары дэгийэ
тыһырабыттан быһыһаахтыгыгар диэри
байла да үһүн бириэмэ наада.

Үчүгэй сонуннар, сүргэни көтөбөр
дьайылар, эрэли күүһүрдэр уонна киһини
кынаттыыр үтүө уларыылар син-биир
элбэхтэр. Ону хааччахтааһын эрсиимигэр
олорон, муунтуйан-мунчааран соччо-
бачча харахпыт далыгар киллэрэ
сатаабаппыт, ыарыттан уйулбабыт
туруга уларыбыта мэлдьэбэ суох.
Холобур, бу ыйга СӨ Ил Дархана Айсен
Николаев Москваба Стратегической
инициативалар агентстволарын уонна
Росконгресс фондата көбүлээһиннэринэн
ытыллыбыт «Саһа кэмгэ аналлаах
күүстээх идеялар» диэн форумна улахан
сэһээрини, биһирэбили ылла. Дьүүллүүр
хамыһыһа бу дириг суолталаах
муннаахха 84 регионтан 16 губернаторы
эрэ талбыт уонна 333 эксперт үлэлэбит
форума Россия сайдыытын өрө таһаарарга

ИС ТУРИЗМЫ САЙЫННАРЫАХХА

100 бастын бырайыагы сүүмэрдээтэ.
Айсен Николаев түөрт сессияны ытыһан,
эксперттэн уонна өрөспүүбүлүкэбэ
креативнай экономиканы сайыннарыыга
туох үлэ-хамнас барарын кэпсээн
болжомто кииниттэн түспэтэ.

Тута креативнай экономика диэни
судургутук быһаарыахха. Ол аата киһи
өйүгэр-төбөтүгэр баары табаар онорон
атыыга таһааран барыс ылыыта. Биһиги
үрдүнэн санаабытыгар, сиртэн хостонор
баайбыт – алмааспыт, көмүспүт, ньиэппит,
гааспыт, о. д. а. бүтүөхтэрэ билигин да
ыраах, бараныах айыылаах түгэбэ
көстүбэт курдук. Ол да буоллар, күн
бэбэһэ төрөөбөтөх буоламмыт билэбит –
туох барыта бүтэр уһуктаах,
нууччалаатаахха, «ничто не вечно под
Луной» диэх курдук. Онон сир баайа да
харыыта суох үллэ-үүл турбата чуолкай.
Кэлэр кэмнэргэ сырьэ экономикатын сэргэ
креативнай экономика сайыннарыына эрэ,
ой-бото олоробут чуолкай. Айсен
Николаев Ил Дархан дуоһунаһын
тутуобуттан бу хайысхаба улахан оруолу
биэрбитэ бириэмэни куоһарар муударай
политика чахчытынан сыаналанар. Маны
туоһулуурдуу креативнай экономика 2025
сылга диэри сайдытыгар Россияба
бастакынан кэриэтэ тустаах Концепция
ылыллыбыта да көрдөрөр.

Бу прогрессивнай туһаайыыга
ситиһилэри форум кыттыылаахтара
итэбэйдилэр уонна аныгы технологиялары
туһанан Саха сирэ Ай-Ти өһөлөрү дойду
иһигэр эрэ буолбакка, бүтүн аан дойдуга
экспорка таһаарар буолбутун сөхтүлэр.
Холобур, өрөспүүбүлүкэбэ тэриллибит
«Индрейвер» хампаанна пассажирдары
таһыыга уон бастын уонна инники иһэр
хампааннаба бигэтик кириэсэр. Оттон
Муоматтан төрүттээх ини-бии
Ушницкайдар тэрийбит «MYTONA»
хампаанналарын онорбут оонньуулар
аан дойдуну иилии хаптылар, хабар
ырдара өссө кэни тулар. Өрөспүүбүлүкэбэ
таһаарыылаах үлэлээх
IT-парк 124 резиденнээх, үлэ миэстэтэ
эбиллэ тулар, үп-харчы кириитэ эмиэ.
Креативнай экономикаба киинэ
индустрията эмиэ кириэр. Билэбит, саһа
киинэлэрэ Россияба эрэ буолбакка аан
дойдуга феномен быһыытынан
сыаналанналар. Норуоттар икки

ардыларынаабы ааттаах-суоллаах
фестивалларга ылбыт бириистэрэ күн-
түүн эбиллэллэр, өссө да кэтэһэрибит үгүс.

Туризмэ эмиэ креативнай экономикаба
сыһыарыахха сөп. Кистэммит, пандемия
кэмигэр туризм индустрията ноһооһо
олорор. Өскө урут аан дойду аһыллыбыт
артыктарынан ойон турдубут,
харахпытын астыбыт да, «галопом по
Европе» барбыт курдук буоллахпытына,
билигин ол суох. Сорох судаарыстыбалар
локдаунна, хааччахтааһынга олоһоллор,
кыраныссалар сабыллыах айыылаахтар,
ол төһө өр барыа эмиэ биллибэт.
Сэрэммит-сэрбэммит хаһан бабарар
ордук. Ол иһин биһиги дойдубутугар ис,
олоһоох туризмэ сайыннарыы
боппуруоһа сыгытык тулар, ол иһигэр
өрөспүүбүлүкэбэ эмиэ.

Муомаба Ковид-19 балаһанньатын
билэ олоһор буолан, күн бүгүнүттэн ис
туризмэ сайыннара турунун
диэбэппин. Үөһэ этэн аһарбытым курдук,
туох барыта аһар, пандемия да аһыаба.
Ол иһин инникини анаарар үчүгэйтэн
атыны аһалыа суоҕа. Муома курдук кэрэ
айылбалаах, умсугутуулаах көстүүлэрдээх
сирдэр-уоттар өрөспүүбүлүкэбэ суох
буолбатахтар, бааллар. Ол да буоллар сир
сиксигинэн айаннаабыт туристар
Муоманы ураты позитивнай
энергетикалаабын уһуллчу туталлар.
Кинилэр сыспаттар, оччону көрдөхтөрө-
биллэхтэрэ дии.

Мантан силлэстэнэн бири эттихпин
көнүллээн дуу. Предпринимательствоны
өйүүр оройуоннаабы Киин Муомаба ис
туризм сайдытыгыгар анал былаан-сорук
оһосторо буоллар. Салайааччы Н. Б.
Добрянцева дириг хорутуулаах
толкуйдаах киһи, кини ылсыстабына үп-
харчы көрүллүүтүн ситиһэр кыахтаах.
Оттон баһылык И. П. Павлов дьаһалтатын
састааба маны өйүүрө чуолкай.

**Муомаба урут даһаны, кимэн
кириилээх да буолбатар, туризмна
үлэлэспит үтүө дьоннордөөхпүт, онон
сүүс-сүүскүтүн холбоон, өйү-санааны
түмэн бу туһаайыыга үлэ-хамнас
тэтириибэбэ диэнинэн матырыйаалы
түмүктүүбүн.**

Афанасий ИВАНОВ.

СИРИ СИКСИГИНЭН

РФ. Сэлини хостооһун туһунан сокуон федеральной таһымна көрүллүбэ. Бу Арктика олохтоохторугар, сэли муһунан дьарыктанааччыларга көнүллээх дохуоту ылаалларын хааччыйыаба. Бопуруоһу нуруоттар икки ардыларынаабы Арктикагаабы форумна РФ экологияга министирэ Александр Козлов уонна Ил Дархан Айсен Николаев көтөхтүлэр.

Айсен Николаев: «Бу хайысханы салайан бирэр федеральнойдаабы сокуон суоҕа Арктика олохтоохторо көнүллээх дохуот киллэринэллэригэр харгыстары үөскэтэр. Илли сайыннары министиристибэтэ билиги этибитин өйүүгүр эрэллээхпин, сотору кэминэн сөптөөх сокуон ытыллан, тыһынчанан дьон дохуоттаах буолара хааччылыа».

Александр Козлов: «Сотуртаабыта айылҕа кыабыгар, бас билигэ уонна сир сыйыаннаһыларыгар Госдуума кэмитиэттин бэрэсэдэтэлэ Николай Николаевтың көпөтти барбыта. Онно бу сокуон бырайыага эмнэ дүүллүһүлүбүтэ, онон аныгыскы көрүүгэ этини киллэрэхпит».

СӨ. Саха сиригэр инбэлииттэр аан дойдутаабы күнэригэр аналаах декада саҕаланна. Быйыл пандемиянан сибээстэн бары тэрээһинэр тэйиччиттэн, Интернет көмөтүнэн ытыллылар. Бу туһунан үлэ министиристибэтэ иһитиннэрэр.

Ыйы быһа «Үрүң торуоска» аахсыһа чэрчитинэн «Мир на ощупь» челлендж биллэриллэр. «Поможем детям! Коробка храбрости» өрөспүүбүлүкэтээди аһымал аахсыһа чэрчитинэн ким баҕалаах Медкиин онкогематология салаатыгар эмтэнэ сылдар оҕолорго ооннуурдары тикээрэн сөп. Маны таһынан, дорубуйаларынан хааччактаах спортсменнар тустарынан кураторскай чаастар, «Жизнь без барьеров» хаартысканан күрэх, оскуолаҕа кылаас чаастар, дьыктаан ытыллыахтара.

Инбэлииттэр аан дойдутаабы күнэрэ сыллата ахсынны 3 күнүгэр бэлиэтэнэр. Бэлиэ күнүгэ анаан ахсынны саҕаланыыта дорубуйаларынан хааччактаах дьонно араас хабааннаах тэрээһинэр ытыллылар.

Саха сиригэр 58 тыһ тахса инбэлиит олоҕор, итинэн 24 тыһ тахсата үлэлиир саастаах дьон.

СӨ. Ил Дархан Айсен Николаев Москубаҕа ытыллыбыт Аартыкага аһымат нуруоттар икки ардыларынаабы форум кэмигэр аан дойдутаабы ирбэт тон саммитын 2023 сылга Дьокуускайга ытыгарга этии киллэрдэ.

«Килимэт уларыһыыта Аартыка, Хоту дойду төрүт олохтоохторун укулаата уларыһыгар быһаччы сыйыаннаах. Ирбэт тон ирриттэн почва кээһинитэ улахан кутталы үөскэтэр. Итинэн сийгэртэн 2023 сылга аан дойдутаабы ирбэт тон саммитын Дьокуускайга ытыгары этэбин», — диэтэ Айсен Николаев.

Кини эһил өрөспүүбүлүкэҕэ ытыллыахтаах Хотугу форум килимэт уларыһытыгар ананын санатта.

СӨ. «Куттала суох уонна хаачыстыбалаах айан суоллара» национальной бырайыак көмөтүнэн Саха сиригэр уопсайа 537 килэмтир суолу туттулар. Бу туһунан Ил Дархан Айсен Николаев бу сарсыарда «Гэтим» араадыһытыгар быһа тахсыһын кэмигэр эттэ.

«Барыта 537 килэмтир федеральной, өрөспүүбүлүкэтээди, муниципальной таһымнаах суоллар өрөмүөнүнэн, уларыта уонна санаттан тутулан үлэҕэ кириилэр. Улахан үлэ федеральной суолларга барда. Ол курдук «Бүлүү» федеральной суолталаах суолугар Түкүкэн үрүһү туоруу күргэ тутулуна. Маны таһынан Мииринэй Сунтаар улуустары ситимниир күргэни астыбыт. «Өлүөн», «Бүлүү» суолларыгар улахан учаастактар аспаалланылар, «Умнас», «Нам» эргэһиэн суолталаах суолларга үлэлэр бардылар», — диэтэ Айсен Николаев.

«Улахан ситиһинэн Кэбээйи суола түмүктэммитэ буолар, — диэтэ Ил Дархан. — Билигин Кэбээйиттэн Дьокуускайга 4-5 чааһынан кэлиэххэ сөп буолла». Айсен Николаев атын да улуустарга суоллар наадаларын, итиннэхэ үлэ салбыан эттэ.

СИА матырыйаалларын.

Это надо знать**ПРИОСТАНАВЛИВАЮТСЯ ВИДЫ СОЦИАЛЬНЫХ ВЫПЛАТ**

На основании Постановления Правительства Республики Саха (Якутия) №357 от 19 ноября 2020 г. в связи с введением режима повышенной готовности на территории Республики Саха (Якутия) и противодействию распространению новой коронавирусной инфекции (COVID-19) приостанавливается до 1 марта 2021 года прием документов и сведений от граждан получающих следующие виды социальных выплат:

- Справки студентам для получения государственной социальной помощи в виде государственной социальной стипендии;
- Ежемесячная денежная компенсация расходов на оплату жилых помещений и коммунальных услуг инвалидам;
- Ежемесячные денежные выплаты в

связи с рождением (усыновлением) первого ребенка;

-Ежемесячные денежные выплаты при рождении (усыновлении) третьего или последующих детей;

-Ежемесячные денежные выплаты на детей в возрасте от 0 до 16 лет;

То есть, граждане, у которых на эти выплаты срок предоставление документов заканчивается с 1 октября 2020 года по 1 марта 2021 года включительно, социальные выплаты будут продлены «автоматически» на один год, им не нужно предоставлять документы.

За справками обращаться по телефону: 2-13-22

П.С. ФЕДОРОВ,
руководитель Управления социальной защиты Момского района

Постановление**Об организации ледовой переправы местного значения с. Хонуу – с. Соболах через р. Мома**

В целях предотвращения угрозы безопасности дорожного движения, безопасности жизни людей, а также в связи с необходимостью бесперебойного сообщения между населенными пунктами с. Хонуу – с. Соболах на территории МО «Момский район» в зимний период 2020-2021 гг.:

1. Привести в действие ледовую переправу местного значения с. Хонуу – с. Соболах для транспортных средств с разрешенной максимальной массой не более 3 тонн по вешкам, установленным на переправе в районе местности «От-Урэх».
2. Определить срок открытия переправы с 24 ноября 2020 года.
3. Определить ответственным за эксплуатацию ледовой переправы администрацию МО «Соболахский национальный наслег».
4. Стоянка двух и более автомобилей запрещена, дистанция при движении транспортными средствами не менее 25 метров.
5. Опубликовать настоящее постановление в средствах массовой информации.
6. Контроль исполнения настоящего постановления возложить на администрацию МО «Соболахский национальный наслег».

В. В. КОРЯКИН,
первый заместитель главы района.

Извещение**ПРЕДОСТАВЛЕНИЕ В АРЕНДУ ЗЕМЕЛЬНОГО УЧАСТКА**

В соответствии со ст. 39.11 Земельного кодекса РФ муниципальное образование "Момский район" информирует о возможном предоставлении в аренду следующего земельного участка:

-земельный участок из земель населенных пунктов, с разрешенным использованием для индивидуального жилищного строительства, находящийся по адресу: Республика Саха (Якутия), Момский район, с. Сасыр, пер. Озерный, д.4/1, кадастровый №14:17:050001:226, общей площадью 752 кв. м.

В течение 30 дней со дня публикации заинтересованные граждане вправе обратиться с заявлением о намерении участвовать в аукционе по продаже права на заключение договора аренды земельного участка.

Заявления подаются по адресу: Республика Саха (Якутия), Момский район, с. Хонуу, ул. Молодежная, д. 39, кабинет 6. В заявлении необходимо указать фамилию, имя, отчество, место жительства заявителя и реквизиты документа, удостоверяющего личность заявителя.

Дата окончания приема заявок 1 месяц с момента публикации настоящего извещения.

Получить более подробную информацию можно по адресу: Республика Саха (Якутия), Момский район, с. Хонуу, ул. Молодежная, д. 39, кабинет 6. с 9-00 до 18-00, перерыв с 12-30 до 14-00.

В. В. КОРЯКИН, первый заместитель главы района.

Кэпсиэхпин баҕарабын

БИБЛИОТЕКА ДАЛБАР ХОТУТТАРА

Муома оройуоннааҕы библиотеката 1940 сыллаахха сэтинньигэ арыллыбыта, оччолорго сэбиэдиссэйинэн М. И. Шкулева аһаммыта. Онтон ыла библиотека аналын толору толорон, билии-көрүү хрэма буолан тахсыылаахтык үлэтиир.

Библиотека биһиги барыбыт олохпутугар өтөн кирибитэ ыраатта. Кинигэни таптаан ааҕар, хаһыаттартан сонуну билэр, кэтэхтэн үөрэнэр дьонно кини үтүкүн доҕорбут, сүбэһиппит. Бүгүн сана технология үйэтигэр толору баһылаабыт специалистар оройуон 7 библиотекатыгар үйэлээҕи, сонуну тарҕата, нэһилиэнньэни кинигэни хааччыйа ололорлор. Оройуон киинин библиотекатын фондата сыл ахсын элбиир, эбиллэр.

Нэһилиэнньэ ортоугар араас сонун тэрээһиннэри библиотекардар тэрийэллэр, сана көрүннэри көрдүүлэр, библиотека үлэтин хайысхатын ханаталлар. Библиотека үлэтэ сайдан испит историятын туһааннаах үлэһиттэр суруйбут матырыйааллара кэпсиллэр. Оттон мин бу иллээх кэлэктиип олобун библиотека дьыалата сайдытыгар аһыыр, нэһилиэнньэ ытыктабылын ылбыт бүгүн үлэһи ололор уопуттаах үлэһиттэрин кытта билиһиннэрэ түһүөм. Ханныа баҕарар курдук, талан ылбыт идэтигэр бэриниилээх үлэһиттэр кэлэктиипкэ элбэхтэр. Кинилэр хас биридиилэрэ СӨ култууратын туйгуннара, билии-көрүү мааныта дьон. Нэһилиэнньэ тапталын ылан, олус тахсыылаахтык үлэһииллэр.

Библиотекаҕа куруук үөрэ-көтө кириэбин, манна эйиэхэ көмөлөһөллөрүгэр, үөрэххэ-үлэҕэ наадалаах литератураны тутта булан биэрэллэригэр эбэтэр сакааскын ылаалларыгар бүк эрэнэбин. Оттон майгылар мааныта, үрдүк култууралара. Биһиги кинилэри барыларын өр сылларга билэбит, үлэлэриттэн астынабыт. Кинилэр ыал ийэлэрэ, эбэлэрэ, кырдык, дьиннээх далбар хотуннар.

Степанова Людмила Гаврильевна 1967 сыллаахха культпросвет училище театральнай отделениетын үөрэнэн бүтэрбитэ. Оройуонна театральнай искусство сайдытыгар улахан кылаатын киллэрбитэ. 1993 сылтан библиотечнай

ситимнэ үлэлээбитэ. РФ Суруналыыстарын союһун чилиэнэ, Т. Е. Черемкин-Толомон аатынан оройуоннааҕы бириэмийэ лауреата, краевед Людмила Гаврильевна бүгүн да таптыыр кэлэктииптэн тэйбэт. Савенко Светлана Николаевна Кемеровтааҕы култуура институтун библиотечнай салаатын бүтэрбитэ. 1975 сылтан оҕо библиотекатын үлэтин салайар. Өр сылларга култуура үлэһиттэрин профсоюзун айымньылаахтык

үлэлэппитэ. Слепцова Лариса Михайловна 1973 с. Дьокуускайдааҕы культпросвет училище библиотечнай салаатын бүтэрэн, Муома оройуонугар аһаммыта. Онтон ыла харыс да халбарыйбакка, дьонун кийиит аатын сүгэн дьиэ-уот тэринэн ололор. Кылаабынай методист-библиограф тустаах үлэтин таһынан оройуон историятын кинигэлэрин бэлэмнээһиннэ көхтөөхтүк кыттар. Ол курдук «Момская район» (2016 с.), «Мы знамя Победы в руках пронесем» Улуу Кыайы 75 сылыгар аналлаах кинигэни бэлэмнэстэ.

Сольская Юлия Августовна 1984 сылтан оройуон библиотекатыгар үлэтиир, 1985 сыллаахха Улан-Удэтээҕи култуура институтун библиотека салаатын кэтэхтэн үөрэнэн бүтэрбитэ. 2005 сылтан библиотечнай ситим директорунан аһаммыта. Библиотекардар орто, үрдүк анал үөрэхтэнэллэригэр дьулуһан үлэлээбитэ. Ол үлэтин түмүгэр библиотекардар бары анал үөрэхтээхтэр, сорохтор үрдүк үөрэххэ кэтэхтэн үөрэнэллэр. Юлия Августовна

«Муома национальнай нэһилиэгэ» МТ биир актыбынай депутата, туруорсар, быһаарсар боппуруоһа элбэх. Старкова Людмила Афанасьевна 1985 сылтан үлэтиир. Ити сыл культпросвет училище библиотечнай салаатын бүтэрбитэ. Стационары таһынан өнгөнү оноруу отделын өр сылларга энкилэ суох салайар.

Библиотека олус кизн эйгэлээх, үлэтин уопуттаах үлэһиттэр эппиэтинэстээхтик, бэриниилээхтик толороллор, ол да иһин өрөспүүбүлүкэҕэ биир идэлээхтэрин ортоугар үчүгэй ахсаанна иһэллэр. Бары араас ноҕоруускалары чиестээхтик толороллор, оройуон култуурунай, политической олобун үөһүгэр сылдьаллар. Райсовет, нэһилиэктэр сэбиэттэрин депутаттарынан талыллан нэһилиэнньэ ортоугар үлэһииллэр, библиотека култуурунай дьаһалларын тэрийэллэр. Библиотекарь – култуура байыһа, кини куруук инники күөннэ.

Нэһилиэк библиотекалара култуура биир киининэн буолаллар. Чыбааҕылаах нэһилиэгэр Т. И. Корякина, Улахан Чыыстайга Т. Н. Таркова, Индигиргэ М. Д. Атласова, Собоолооххо С. В. Хабарова, Төбүлэххэ А. В. Корякина, Муома орто оскуолатыгар О. Е. Тикунова, Төбүлэх орто оскуолатыгар А. В. Хабарова нэһилиэнньэ кэрэхсэбилин ылан үлэһииллэр, талан ылбыт идэлэригэр бэриниилээхтэр.

Бүгүн эдэр көлүнэ библиотекардар үүнэлэр. Ол курдук А. С. Семенова, В. В. Соркомова, С. С. Слепцова, Э. Д. Атласова, В. А. Атласов библиотека араас өрүттээх үлэтин баһылыгы үөрэнэллэр. Кинилэр уопуттаах дьонто туһаналлара үгүс. Үлэһит кэлэктиипи А. А. Нучеканова айымньылаахтык салайар. Билигин үлэтиир уонна үлэлээн ааспыт бары библиотека үлэһиттэрин библиотечнай ситим 80 сылынан истинник эбэрдэлибит. Хас биридингитигэр дьолу, доруобуйаны, үлэҕэ ситиһиилэри баҕарабыт.

Раиса БЫЛБАНАЕВА.

ПРОГНОЗ ПОГОДЫ

село Хонуу

	Суббота 28 ноября	Воскресенье 27 ноября	Понедельник 26 ноября	Вторник 25 ноября
Дневная температура	-33	-36	-37	-34
Ночная температура	-36	-39	-40	-31
Давление	748 мм	746 мм	740 мм	735 мм
Ветер	1 м/с (СВ)	1 м/с (СВ)	0 м/с (ШТЛ)	1 м/с (ЮВ)
Облачность				
Осадки				

Күндү ааҕааччылар!

Хаһыакка сурутуу саҕаланна.
2021 с. бастакы аҕарыгар биридиилээн дьонго сурутуу сыаната – 720 солк., тэрилтэлэргэ – 1440 солк.

Таптыыр хаһыаккытыгар суруттарга тиэтэйиң!

Редакцияҕа кэлэн эбэтэр телефон нөҕү сурутуоххутун сөп.
Редакция.

Биһиги юбилярбыт

НЭҢИЛИЭК КИЭН ТУТТАР КИҢИТЭ

Муома оройуонун Төбүлэх нэһилиэгэр сэри сылларын оҕото, үлэ бэтэрээнэ, Төбүлэх нэһилиэгин бочуоттаах олохтооҕо Дмитрий Арьянович Шкулев олорор. Кини быйыл 80 сааһын туолла. Бу чэрдээх илиилээх кырдыаҕас убайбыт туһунан ахтыахпын баҕардым.

Кини Төбүлэх нэһилиэгэр «Хатыс» тоҕойугар олохтоох Шкулев Арьян Ефимович дьинэ кэргэнигэр бастаахы оҕонор төрөөбүтэ. Кини кэнниттэн үс балта Мария, Варвара, Матрена төрөөбүттэрэ. Аҕалара Арийаан кыһын холкуоска бултуура, сайын оттуура, мас-тимир ууһа буолан күнү быһа үлэлиирэ. Ийэлэрэ Мария Иннокентьевна холкуоска үлэли сылдыан эдэр сааһыгар ыалдыан күн сириттэн күрэммитэ.

Миитэрэй 10 саастааҕар кыра балтыларын көрсөөрү, оскуоланын бырахпыта. Аҕалара үлэ үөһүгэр сылдьара, дьибэҕэ көстүбэт этэ, ол иһин оҕолор бэйэлэрэ мастанан-мустанан олохтоттара. Убайдара 13 саастааҕар холкуоска чилиэнинэн киирбитэ. Ол саҕана ас-танас кырыымчык кэмигэр оҕолор кыһалҕаны көрсөн улааппытара.

Миитэрэй 14 сааһыттан аҕатын кытта бултуу тыаҕа тахсыбыта. Онтон ыла булт абыланар ыларбыта. Бэриллибит былааны куруук толорор этэ. 1962 сыллаахха түүлээх былаанын толорон, республикаҕа иккис миэстэни ылан Дьокуускайга булчуттар слеттарыгар кыттыны ылбыта. Төбүлэххэ кулууп, детсад тутуугар үлэлээбитэ. Оччолорго техника суох буолан, тутуу маһын атынан, табанан, оҕуһунан тийээн киллэрэллэрэ. Пилорама суоҕа, ол иһин икки киһи илии эрбиитинэн үөһэ-аллара туран, хаптаһыннары бэрэбинэттэн эрбээн таһаараллара. Биригээдэни Старков Семен Егорович диэн киһи салайбыта. Үс сайын устата 20-чэ эр бэртэрин Төбүлэхтэн Соболюоххо оскуола, кулууп, детсад, почта уонна олоһор дьибэлэр тутууларыгар ыппытара. Кинилэр ортолоругар Миитэрэй аҕатынаан бааллара. Ол саҕана Төбүлэх, Соболюох холбоһон биер нэһилиэк этилэр. Миитэрэй кыайыылаах үлэһит буолан, ханна ытталларынан үлэлиирэ. Табаҕа, сылгыга, саас саһаан охсуутугар үлэлээбитэ. Сайын ахсын от звеноларыгар биригэдьиридээбитэ.

Миитэрэй кэлин оройуон киинигэр Хонууга көһөн киирэн, оройуон лесхозугар уһундук үлэлээбитэ. Манна үлэли сылдыан Индигир нэһилиэгиттэн төрүттээх Соркомова Марияны көрсөн, дьылҕаларын холбоон ыал буолбуттара. Кинилэр 4 уолу төрөтөн, иитэн, үлэһит оҕорбуттара. Уолаттар оҕо

эрдэхтэриттэн техникаҕа сыстааҕас буола улааппытара. Ол курдук Ганя, Дима уонна Шурик суоппар идэтин баһылаан бэркэ үлэли сылдыаллар. Икки уол куоракка ыал буолан олохтоолор. Аҕатын ылбыт Дима Өймөкөөн Томторугар олохсуйан ыал буолан олоһор. Кыра уол Витя, хомойуох иһин, эдэр сааһыгар олохтон туораабыта.

Миитэрэй 10-ча сый "Төбүлэх – Хонуу" кыһынны суол аһыллытыгар сирдьитинэн сылдыбыта. Индигир эбэтэрына, кээнитэ, тыала-кууһа айанныттары эрэйдиир этэ. Кини бу эрэйдээх айан суолугар төһөлөөх тонмута-хаппыта буолуой!

Балтылара Мария, Варвара, Матрена оҕо эрдэхтэриттэн кыһалҕалаахтык улаатан, эдэр саастарыттан үлэбэ-хамнаска уһаарыллан улааппытара. Улахан кыыс Мария Арьяновна учуутал идэлээх. Билигин Буор Сыһыыга ыал буолан олоһор, кэргэнэ Николай өр сылларга тракториһынан үлэлээбитэ. Мария нэһилиэк бастын общественницата. Кинитэ суох биер да кэнсиэр, тэрээһин ааспат, туохха барытыгар көхтөөх киһи. Шкулевтар үс оҕолоро ыал буолан, оҕо-уруу төрөтөн, дьоннорун үөрдэллэр. Мариялаах төһө да сааһырдаллар, сүөһү иитэллэр, онно эбии оҕуруот олордон ол аһыттан оҕолорун, сиэннэрин күндүлүүллэр.

Иккис кыыс Варвара Арьяновна оскуола кэнниттэн үлэтин фермаҕа саҕалаабыта. Биер сый убайынаан Төбүлэх ыстаадатыгар тахсан үлэлээбитэ. Кини онно сылдыан булка-алка сыстыбыта, кустуурун, куобахтырын сөбүлүүр этэ. Кэргэн тахсан үс кыһы, биер уолу төрөппүтэ. Кэргэнэ Петров Анатолий өр сылларга ДЭС-кэ үлэлээбитэ, ыарахан ыарыыга ыалдыан олохтон туораабыта. Үс кыһа

үрдүк үөрэхтээхтэр, бары ыаллар, оҕолордоохтор. Уоллара Аркадий эдэр сааһыгар олохтон туораабыта.

Үһүс кыыс Матрена Арьяновна оскуоланы бүтэрэн баран Төбүлэххэ фермаҕа, почтаҕа ситиһилээхтик үлэлээбитэ. Онтон СГУ медицинскэй факультетын ситиһилээхтик үөрэнэн бүтэрэн быраас идэтин баһылаабыта. Ньурба уолугар Мордовской Аркадийга кэргэн тахсан ыал буолбута. Кыыстаах уол оҕоломмота. Мотя киһи быһыытынан наһаа үөрүннэн, сайаҕас, аһыныгас санаалааҕа. Абитуриенны, үөрэнэ кэлбит биер дойдулаахтарын дьибэтигэр олордоро. Кыаммакка, кыһалҕалаахха көмөлөһөр үтүө санаалааҕа. Төбүлэххэ таайа Ньюкулай ыарахан ыарыыга ылларан ыалдыа сыттабына, кыра уолун илдэ кэлэн 10-тан тахса хонук эмтээн төннүбүтэ. Хомойуох иһин, Мотя сана дьибэ-уот туттан, үлэлээн иһэн ыарахан ыарыыга ылларан бу олохтон туораабыта. Оҕолоро улаатан, үөрэхтэнэн, үлэһит, ыал буолан оҕо-уруу төрөтөн ийэлэрэ ситэ олохтоох олоһун салгыыллар.

Ити курдук Шкулевтар династиялара элбии, тэнийэ турар.

Убайбыт Миитэрэй сааһыран баран Төбүлэхтэ кэлэн олохсуйбута. Төһө да сааһырдар, үлэттэн илиитин араарбат. Хас сайын ахсын аймахтарын көмөлөһүннэрэн «Хатыһыгар» оттуур. Саас, күһүн кустуур-балыктыыр.

Ытык-мааны убайбытың Миитэрэйи 80 сааскын туолбут үбүлүйгүнэн эбэрдэлээн туран, үтүө доруубуйаны, уһун, дьоллоох олоһу баҕарабыт. Оҕолорун, сиэннэрин уонна хос сиэннэрин тапталларыгар уйдаран, үөрэ-көтө уһундук олоһор. Санаабытың сатаанын, толкуйдаабытың туоллун диэн алгыбыт.

В. П. СТАРКОВА,
үлэ бэтэрээнэ.
Светлэй бөһ.

*В этот вьюжный неласковый вечер
Когда снежная мгла вдоль дорог,
Ты накнишь, дорогая, на плечи
Оренбургский пуховый платок.*

Словами этой песни хочется начать рассказ о Галине Ивановне Пермяковой, уроженке города Оренбург, врач-бактериологе, которой в этом году исполняется 85 лет.

Галина Ивановна само воплощение женственности, доброты с ее лучистыми глазами, милой улыбкой всегда для нас была не только наставником по работе, но и как мама обо всех заботилась.

Галина Ивановна приехала в далекую Якутию по направлению после окончания Московского медицинского училища в качестве лечебного фельдшера в 1956 году. И не страшась дальней дороги, отправилась в далекий путь на Крайний Север. Поездом доехала до города Иркутска, затем пароходом до Осетрова, а потом по красавице реке Лена добиралась до Якутска.

На пароходе приятной неожиданностью была встреча своей однокурсницы Захаровой (Щелкановой) Валентины Петровны и санитарного врача Ковалева Р.А. Сдружились во время плавания и так втроем и пришли к министру здравоохранения Любимову П.В. и он сказал, что в Момский район нужны специалисты санитарной службы, но зато там самая красивая природа.

Туда и направились по направлению в ЛСО (лечебно-санитарное объединение). Заключили договор на три года и 19 сентября 1956 года прилетели в Хонуу, и самолет встречать пришло все население поселка. Встретила молодых специалистов главный врач Захарова Н.И. очень тепло. Их разместили в общежитии для медиков, там, где диспансер раньше была рядом и районная больница.

Работать пришлось не только в районном центре, направляли молодых специалистов в наслега, туда где были нужнее всего, работать пришлось в Тебюляхе, Буор-Сысы, Соболохе. Поработать пришлось акушеркой Галине Ивановне на отдаленном участке Эселэх (Улахан-Чистайский наслег), добираться приходилось по разному, порой на лошадях верхом и снях, на оленях. В пути бывало всякое и мерзлы, и лошадь скидывала, идти приходилось пешком, ночевали в пути, греясь у костра в палатке, но никогда не теряли бодрости духа. Местное население было очень приветливое и гостеприимное, опекали молодых выпускников, помогали теплой одеждой, угощали якутскими деликатесами.

Здесь же в Момском районе Галина Ивановна обрела свою любовь и счастье. Встретила молодого учителя Василия Егоровича Пермякова. С ним они прожили вместе всю жизнь, родили двух сыновей

ЛЮБОВЬ И ПРЕДАННОСТЬ МОМСКОЙ ЗЕМЛЕ

Михаила и Александра, сейчас продолжение семьи Пермяковых во внуках и правнуках.

Галине Ивановне довелось работать и в больнице, и тубдиспансере. В те годы клиническая лаборатория находилась в тубдиспансере, работала там Зяблова А.И. Она обучала молодую Галину Ивановну лабораторному делу и при отъезде рекомендовала Галину Ивановну лаборантом. В Якутске Галина Ивановна прошла двухмесячные курсы при республиканской больнице. Научили делать все анализы, включая желудочный сок.

В 1972 году после окончания Иркутского медицинского института в

баклаборатории, были разделены на «заразную» и «чистую» зоны. Особое внимание уделялось вопросам освоения и внедрения в практику работы новых методов исследований, решались проблемы материально-технического обеспечения деятельности лаборатории. Поступило новое оборудование: термостаты, паровые стерилизаторы, бинокулярные микроскопы, новые тест-системы и другие.

За годы существования санитарной службы были искоренены или сведены до минимума такие заболевания, как чесотка, трахома, гепатит, глистные инвазии. Гепатит, венерические заболевания. Это труд и заслуга всех работников санитарной службы, которыми умело и грамотно руководила Пыникова Людмила Николаевна.

Галина Ивановна воспитала немало учеников, настоящих бактериологов, ведь в бактериологической лаборатории особый мир, та, совершенно особая среда по сложности технологического процесса, здесь на окончательный результат влияет труд каждого, от врача до санитарки. Галина Ивановна щедро передавала свой богатый опыт молодым коллегам Ивановой Александре Гавриловне,

Романовой Розе Иннокентьевне, Старковой Изabelle Николаевне, Добрянцевой Наталье Борисовне, Чемпосовой Марианне Петровне.

Сегодня хочется от души поздравить от имени всех наших коллег санитарной службы нашу дорогую и любимую Галину Ивановну Пермякову с юбилеем, 85-летием. И хочется сказать, что жизнь человека измеряется не прожитыми годами, а добрыми делами и свершениями, что остаются за его плечами. И Вы, Галина Ивановна, трудовой и жизненный путь – яркий тому пример. За годы жизни в Момском районе, за годы жизни работы в здравоохранении Вы доказали высокую преданность своей раз и навсегда выбранной профессии, внесли свой вклад в развитие здравоохранения и санитарной службы района, за что получили заслуженное признание и уважение среди коллег и населения района. Низкий поклон Вам за многолетний труд и бесценный опыт, что Вы всегда старались передать коллегам. Желаем Вам крепкого здоровья, бодрости духа, душевного покоя и заботы родных и близких.

**С уважением коллеги
санитарной службы.**

Момский район приехали молодые врачи, красивая семейная пара Пыниковы Людмила Николаевна и Виктор Семенович. Виктор Семенович был отличным стоматологом. А Людмиле Николаевне пришлось возглавлять и организовывать работу санитарной службы, оснащать лабораторную базу, приглашать молодых специалистов. Галина Ивановна продолжила свою работу в качестве баклаборанта, а потом врача бактериолога. Бактериология – не совсем простой раздел науки, приходилось много читать и учиться на стажировках, благо тогда много приглашали в различные города. В лаборатории проводили исследования пищевых продуктов, воды, смывы с объектов окружающей среды на наличие возбудителей инфекционных заболеваний. Проводили санитарно-гигиеническое обучение работников детских садов, школ, ферм, коммунальной службы.

Коллектив в санитарной службе был всегда дружный и сплоченный. После внедрения новых санитарных правил остро встал вопрос о необходимости соответствовать современным требованиям, чего уже не могли обеспечить ни устаревшее оборудование, ни изношенное техническое состояние лабораторного здания, 50-х годов постройки. В 1989 году был сделан пристрой к старому зданию

ПРОГРАММА ПЕРЕДАЧ

ПОНЕДЕЛЬНИК 30/11

06:00 - Новый день 12+
 10:00 - "Саха сирэ" информационной биэри 12+
 10:15 - Г.Д. Ефимов 100 саабыгар. Абыс кырылыах уол обото 12+
 11:00 - Дойдум дьоно 12+
 11:15 - Саха сирин ырыа айааччыларын тумсуутэ 20 сылыгар. Галина Шахурдина 6+
 12:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 12:15 — Уутээн көпсөөнэ 12+
 12:45 — Кэмнос тугэн 12+
 13:30 - "Саха Сирэ-Якутия" информационная программа 12+
 14:00 - "Тэтим" радио 12+
 15:00 - "Бастын" спортивнай шоу 6+
 16:00 - "Саха сирэ" информационной биэри 12+
 16:15 — "Бастын" спортивнай шоу 6+
 17:00 - Актуальное интервью 12+
 17:15 - Саха сиригэр Олонхо декадата 12+
 18:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 18:15 - Дойдум дьоно 12+
 18:30 - «Ааспыт ааспат амтана» сериал 12+
 19:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 19:15 - Талбан 12+
 20:30 - "Саха Сирэ-Якутия" информационная программа 12+
 20:55 - "Олох дигэн олох" сериал 12+
 21:55 — Бастын клип 12+
 22:00 - Тыва ыччата 12+
 22:45 - Итоги дня 12+
 23:15 - Саха сирин ырыа айааччыларын тумсуутэ 20 сылыгар. Галина Шахурдина 6+
 00:00 - Талбан 12+
 01:10 - "Олох дигэн олох" сериал 12+
 02:00 - "Тэтим" радио 12+
 03:00 - Саха сиригэр Олонхо декадата 03:45 — Кэмнос Тугэн 12+
 04:30 - Эл Иитэ 12+
 05:15 - Документальные фильмы с субтитрами 12+

ВТОРНИК 01/12

06:00 — Новый день 12+
 10:00 - "Саха сирэ" информационной биэри 12+
 10:15 - Эл Иитэ 12+
 11:00 - Дойдум дьоно 12+
 11:15 - Саха сирин ырыа айааччыларын тумсуутэ 20 сылыгар. Алексей Егоров 6+
 12:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 12:15 — Бастын клип 12+
 12:30 - "Олох дигэн олох" сериал 12+
 13:30 - "Саха Сирэ-Якутия" информационная программа 12+
 14:00 - "Тэтим" радио 12+
 15:00 - ДТРА "Полярная звезда" 6+
 15:30 - Зажжение главной Ёлки республики Саха (Якутия) 0+
 16:05 - Золотой фонд 12+
 16:30 - Саха сагаабатаба суох 12+
 17:00 - Актуальное интервью 12+
 17:15 - Саха сиригэр Олонхо декадата 18:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 18:15 - Arctic fashion show. Прямая трансляция 12+
 19:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 19:15 - Талбан 12+
 20:30 - "Саха Сирэ-Якутия"

информационная программа 12+
 20:55 - "Олох дигэн олох" сериал 12+
 21:55 — Бастын клип 12+
 22:00 - Бай 12+
 22:45 - Итоги дня 12+
 23:15 - Саха сирин ырыа айааччыларын тумсуутэ 20 сылыгар. Алексей Егоров 6+
 00:00 - Талбан 12+
 01:10 - "Олох дигэн олох" сериал 12+
 02:00 - "Тэтим" радио 12+
 03:00 - Саха сиригэр Олонхо декадата 03:45 - Arctic fashion show 12+
 04:30 — Сээн сирэ 12+
 05:15 - Документальные фильмы с субтитрами 12+

СРЕДА 02/12

06:00 — Новый день 12+
 10:00 - "Саха сирэ" информационной биэри 12+
 10:15 — Сээн сирэ 12+
 11:00 - Дойдум дьоно 12+
 11:15 - Саха сирин ырыа айааччыларын тумсуутэ 20 сылыгар. Алексей Калининский 6+
 11:45 — Бастын клип 12+
 12:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 12:15 — Бастын клип 12+
 12:30 - "Олох дигэн олох" сериал 12+
 13:30 - "Саха Сирэ-Якутия" информационная программа 12+
 14:00 - "Тэтим" радио 12+
 15:00 - Талбан 12+
 16:00 - "Саха сирэ" информационной биэри 12+
 16:15 - Талбан 12+
 16:30 - Саха сагаабатаба суох 12+
 17:00 - Актуальное интервью 12+
 17:15 - Саха сиригэр Олонхо декадата. Б.Н. Михайлов 12+
 18:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 18:15 - Дойдум дьоно 12+
 18:30 - «Ааспыт ааспат амтана» сериал 12+
 19:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 19:15 - Талбан 12+
 20:30 - "Саха Сирэ-Якутия" информационная программа 12+
 20:55 - "Олох дигэн олох" сериал 12+
 21:55 — Бастын клип 12+
 22:00 - С.Зверев-Кыыл Уола. "Кулустай Бэргэн" олонхо 12+
 22:45 - Итоги дня 12+
 23:15 - Саха сирин ырыа айааччыларын тумсуутэ 20 сылыгар. Алексей Калининский 6+
 23:45 — Бастын клип 12+
 00:00 - Талбан 12+
 01:10 - "Олох дигэн олох" сериал 12+
 02:00 - "Тэтим" радио 12+
 03:00 - Саха сиригэр Олонхо декадата 03:45 - Геван 12+
 04:15 — Бастын клип 12+
 04:30 - Аал-луук мас 12+
 05:15 - Документальные фильмы с субтитрами 12+

ЧЕТВЕРГ 03/12

06:00 — Новый день 12+
 10:00 - "Саха сирэ" информационной биэри 12+
 10:15 - Аал-луук мас 12+
 11:00 - Дойдум дьоно 12+
 11:15 - Саха сирин ырыа айааччыларын тумсуутэ 20 сылыгар. Василий Парников 6+

11:45 — Бастын клип 12+
 12:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 12:15 — Бастын клип 12+
 12:30 - "Олох дигэн олох" сериал 12+
 13:30 - "Саха Сирэ-Якутия" информационная программа 12+
 14:00 - "Тэтим" радио 12+
 15:00 - Талбан 12+
 16:00 - "Саха сирэ" информационной биэри 12+
 16:15 - Талбан 12+
 16:30 - Саха сагаабатаба суох 12+
 17:00 - Актуальное интервью 12+
 17:15 - Саха сиригэр Олонхо декадата. Е. П. Чехордуна 12+
 18:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 18:15 - Дойдум дьоно 12+
 18:30 - «Ааспыт ааспат амтана» сериал 12+
 19:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 19:15 - Талбан 12+
 20:30 - "Саха Сирэ-Якутия" информационная программа 12+
 20:55 - "Олох дигэн олох" сериал 12+
 21:55 — Бастын клип 12+
 22:00 - С.Зверев-Кыыл Уола. "Кулустай Бэргэн" олонхо 12+
 22:45 - Итоги дня 12+
 23:15 - Саха сирин ырыа айааччыларын тумсуутэ 20 сылыгар. Василий Парников 6+
 23:45 — Бастын клип 12+
 00:00 - Талбан 12+
 01:10 - "Олох дигэн олох" сериал 12+
 02:00 - "Тэтим" радио 12+
 03:00 - Саха сиригэр Олонхо декадата 03:45 - Саха итэҕэлэ 12+
 04:15 — Бастын клип 12+
 04:30 — Сээн сирэ 12+
 05:15 - Документальные фильмы с субтитрами 12+

ПЯТНИЦА 04/12

06:00 — Новый день 12+
 10:00 - "Саха сирэ" информационной биэри 12+
 10:15 — Сээн сирэ 12+
 11:00 - Дойдум дьоно 12+
 11:15 - Асчыттар 12+
 12:00 - "Якутия"
 12:15 - Золотой фонд. Штрихи к портрету 12+
 12:30 - "Олох дигэн олох" сериал 12+
 13:30 - "Саха Сирэ-Якутия" информационная программа 12+
 14:00 - "Тэтим" радио 12+
 15:00 - Талбан 12+
 16:00 - "Саха сирэ"
 16:15 - Талбан 12+
 16:30 - Саха сагаабатаба суох 12+
 17:00 - Актуальное интервью 12+
 17:15 - Саха сиригэр Олонхо декадата 18:00 - "Якутия"
 18:15 - Дойдум дьоно 12+
 18:30 - «Ааспыт ааспат амтана» сериал 12+
 19:00 - "Якутия"
 19:15 - Ырыа кизээтэ 12+
 20:30 - "Саха Сирэ-Якутия" информационная программа 12+
 21:00 — Куорчэх-шоу 12+
 21:45 — Бастын клип 12+
 22:00 - Кулинарный конкурс 12+
 22:45 - Итоги дня 12+
 23:15 - Тываах дорҕоон 12+
 00:00 - Ырыа кизээтэ 12+
 01:15 — Куорчэх-шоу 12+
 02:00 - "Тэтим" радио 12+
 03:00 - Саха сиригэр Олонхо декадата 03:45 — Уутээн көпсөөнэ 12+

04:15 — Бастын клип 12+
 04:30 - Асчыттар 12+
 05:15 - Документальные фильмы с субтитрами 12+

СУББОТА 05/12

06:00 - Саха итэҕэлэ 12+
 06:30 - Документальный фильм 12+
 07:00 — Сана кун 12+
 09:00 — Истин илдьит 6+
 09:45 - Саха сирин таптыбын! 12+
 10:00 — Сээн сирэ 12+
 10:45 - Эл Иитэ 12+
 11:30 - Сахалы мултиктар 12+
 12:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 12:15 - Документальный фильм 12+
 12:45 - Кулинарный конкурс 12+
 13:30 - "Якутия" информационная программа 12+
 13:45 — Бастын клип 12+
 14:00 - Игры Дыгына. Прямая трансляция 12+
 18:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 18:15 — Истин илдьит 6+
 19:00 — Тугэнирдэр аартыктарынан. 5-с биэри 12+
 19:45 — Кэмнос тугэн 12+
 20:30 - Хлеб детства моего 12+
 21:45 - "Олох дигэн олох" сериал 12+
 23:45 — Бастын клип 12+
 00:00 - Бай 12+
 00:45 - Геван 12+
 01:15 - Документальный фильм 12+
 01:45 — Бастын клип 12+
 02:00 — Сээн сирэ 12+
 02:45 - Сахалы киинэ 12+
 04:15 — Куорчэх-шоу 12+
 05:00 - Документальные фильмы с субтитрами 12+
 05:45 — Бастын клип 12+

ВОСКРЕСЕНЬЕ 06/12

06:00 - Простые истины 12+
 06:30 - Санаа кууэ 12+
 07:15 - Кулинарный конкурс 12+
 08:00 - Парламентский вестник 12+
 08:15 - Хранители времени 12+
 08:45 - Будем вместе 12+
 09:00 — Истин илдьит 6+
 09:45 - Саха сирин таптыбын! 12+
 10:00 — Сээн сирэ 12+
 10:45 - Аал-луук мас 12+
 11:30 - ДТРА "Полярная звезда" 6+
 12:00 - "Якутия"
 12:15 - Документальный фильм 12+
 12:45 - Асчыттар 12+
 13:30 - "Якутия"
 13:45 — Бастын клип 12+
 14:00 - Игры Дыгына. Прямая трансляция 12+
 18:00 - "Якутия"
 18:15 — Истин илдьит 6+
 19:00 - Моя Якутия 12+
 19:30 — "Бастын" спортивнай шоу 12+
 21:00 — Уутээн көпсөөнэ 12+
 21:30 — Бастын клип 12+
 21:45 - "Олох дигэн олох" сериал 12+
 23:45 — Бастын клип 12+
 00:00 — "Бастын" спортивнай шоу 12+
 01:30 - Моя Якутия 12+
 02:00 — Сээн сирэ 12+
 02:45 — Бастын клип 12+
 03:00 — Уутээн көпсөөнэ 12+
 03:30 - Кэниэрэ 12+
 05:00 - Документальные фильмы с субтитрами 12+
 05:45 — Бастын клип 12+

Эцэрдэлибит!

Сэтгэлийн – Байанай ыйгар – төрөөбүт үтүө-мааны дьоммутун, сэри сыйларын оёолорун **ПЕРМЯКОВА Галина Ивановнаны** (Хонуу) – 85, **ТАРАБУКИНА Александра Егоровнаны** (Сааһыыр) – 80, **ХАБАРОВА Елена Петровна** (Соболоох) – 80, **ШКУЛЕВ Дмитрий Арьяновичи** (Төбүлэх) – 80, **НЕУСТРОЕВА Альбина Васильевнаны**

(Хонуу) – 75, **СЛЕПЦОВА Екатерина Петровна** (Хонуу) 75 үбүлүйдээх сааскытын туолбуккутунаан истинник эбүрдэлибит! Олоххо көххүтүн ыһыктыман, доруобай сылдыын, этэннэ буолун.

Бэтэрээннэр оройуоннаабы сэбиэттэрэ.

Арчы дьэтигэр Байанай ыйгар сылын аайы ытыллар «Күөсчүт алгыһа – мин дьэиэбэр» быйыл сэтгэлийн 24 күнүгэр онлайн форматынан ытыллына. Үгэс курдук, Күөсчүт алгыһын дьахтар, асчыт кини алгыыр. Асчыт дьэи биир туспа идэ, талаан.

Асчыт, иэйиэхситтээх илиилээх эбэлэр, ийэлэр, кэрэ анардар биһиэхэ да бааллар. Иэриэ дьэи хотуна, ийэ кини астаан-үөллээн дьонун тотоойутук аһатар, сэниэ, күүс-уох киллэрэр, тапталын тиэрдэр, кини алгыһа тийимтиэ.

Сэтгэлийн – Байанай ыйын аһа, булт, идэһэ, саха төрүт аһа, үрүн ас. Быйылгы алгыспыт куйаар нөнүө дьэиэлэринэн ытылынна. Күһүннү обуруот аһа, идэһэ, отон, үрүн ас, хаһаас астар, булт арааһа: кус, балык, куобах – бу күн астанан сандалыга уурулуннар.

Арчы дьэитин салайааччыта, Саха Республикатын културуатын үтүөлээх үлэһитэ, алгысчыт **Слепцова Ирина Николаевна** отучча араас аһы астаан маанылаах сандалытыгар тардан кэбистэ. Манна кус, балык, чыбаабы убаһатын этэ, чохоон, балыктаах бөрүөк, убаһа хартата, үүт, кымыс, отон, бурдук астара бааллар.

Ирина Николаевна сандалытын тардан аал уотун оттон, үрүн сылгы сиэлинэн сыт таһааран, анаан буһарылыбыт алаадынан, саламаатынан айах тутан аал уот иччитин Хатан Тэмизэрийэ эһэкээни күндүлээтэ, күөсчүттэргэ, асчыттарга анаан алгыс сиэрин-туомун толордо.

Билинни кэм сиэринэн алгыһын эрдэ бэлэмнээн аудиоһа устан батсаабынан ыппыта. Ону алгыска кыттааччылар болдьоммут кэмнэ күнүс 3 чааска холбоон иһитилэр, алгыс ыллылар, аал

уоттарын аһаттылар, сандалыга астарын тартылар. Күөсчүт алгыһын элбэх хаһаайка ылынна. Онтон бэлэмнээн,

ордук тэрээһиннээхтик кыттыбыттары бэлиэтибит.

Үлэ бэтэрээнэ, түөрт кыыс күн-күбэй ийэтэ, элбэх сиэн тапталлаах эбэтэ **Роза Ивановна Прибылых** дьэитин эркинин сахалы киэргэтэн, астаабыт аһын менютун ыйаан, оһоһун оттон, аал уотун аһатан, маанылаан, күөсчүт алгыһын сиэрин-туомун тугуһан ас арааһын астаан үөртэ.

Сахалыы ыскаатырдаах күн курдук төгүрүк сандалытыгар сахалы иһиттэргэ уурбут астара “минньигэстик аһа” дьэи угууарга дьылылар. Бу кэмнэ ыал аайы көстүбэт субай харабы үөрдэр. Бу – үлэ бэтэрээнэ **Анастасия Семеновна Слепцова** күөсчүт алгыһыгар анаан бэлэмнэммит.

Арчы асчыттарын түмсүүтүн салайааччыта **Александра Васильевна Михеева** оһоһун оттон, аһын астаан, болдьоммут кэмнэ куйаар нөнүө Күөсчүт алгыһын истэн, толору астаах сандалытыгар дьэиэлэхтэрин ыгыран күндүлээтэ. Амма дьэиэнинэн киэргэтиллибит көбүөрдээх лэппиэскэни ордук биһирээтилэр.

Ханаласка олоһор дьүөгэбит, үлэ бэтэрээнэ **Зоя Николаевна Иванова** күөсчүт алгыһыгар кыттыны ылбыта долугуулаах. Дьүөгэбит сахалы астара, доруобуйа туһалаах, битэмийиннээх утахтара олус үчүгэйдэр.

Быйылгы көрүү биир уратылаах буолла. Күөсчүт алгыһыгар СӨ культураны үтүөлээх үлэһитэ, оһо искусствотын оһуолатын директора **Анна Митрофановна Федорова** эдэр хаһаайкаларга видеонан маастар-кылаас ытта. Кини ис үөрэтин, андыны хайдах астыры, буһарары көрдөрдө. Эдэр хаһаайкаларга бу үчүгэй үөрэх буолла.

Күөсчүт алгыһыгар кыттыбыт бары бэтэрээннэрбитигэр махтанабыт, сылы

быһа астаабыт асчыт ингэмтэлээх, минньигэс буоллун, доруобай буолун. Эһиэхэ Күөсчүт алгыһын аныыбыт.

Күөсчүт-асчыт
Көмүлүөк ахсын
Көлүөнэ аайы
Кэлэ иһиэхтин.
Астаабыт аспыт
Амтаннаах буоллун –
Аспыты аһаппыт,
Тонмуту ириэрбит
Ингэмтэлээх тыына
Испитигэр ингэн,
Ити хааммытын
Илгийэ турдун.
Сандалыбыт ньуура
Саппабыра куурбатын –
Сарсын аһырыдаах,
Өйүүн үссэнэрдээх,
Өттүк харалаах,
Или тутуурдаах
Буола туруобун!
Үлэбит-хамнаспыт
Күөстүү үлүннүн,
Куобахты тэптүн,
Күннүүр-күөнэһтиир
Күммүт күөрэйдин!
Баай-талыы,
Барылы-кэскил! Дом!

Евдокия СЛЕПЦОВА,
СР бочуоттаах бэтэрээнэ.

БЛАГОДАРНОСТЬ

Выражаем огромную благодарность и признательность за еще одну благотворительную акцию в период пандемии следующим индивидуальным предпринимателям с. Хонуу: Мальсаговым М.А. и А.Х., Соркомовой Н.Н., Шкулевой О.А., Недвиге Н.Н. за предоставление хозяйственного инвентаря, средств гигиены и бытовой химии для нужд отделения, где проходят лечение больные с Ковид-19.

Желаем крепкого здоровья, процветания бизнеса, благополучия вам и вашей семье!

ГБУ РС(Я) «Момская ЦРБ».

ТУБЕРКУЛИНОДИАГНОСТИКА

Туберкулинодиагностика – это специфические диагностические тесты с применением с применением антигенов микобактерий туберкулеза. Надо понимать, что это не вакцинация с применением живых ослабленных микобактерий туберкулеза, а аллерген, получаемый из продуктов жизнедеятельности микобактерий туберкулеза, не способен вызвать болезнь, а только аллергическую реакцию при встрече с инфицированным организмом.

Ежегодная иммунодиагностика проводится в соответствии с Приказом министерства здравоохранения РФ от 29.12.2014 г. № 951 "Об утверждении методических рекомендаций по совершенствованию диагностики и лечения туберкулеза органов дыхания". Иммунодиагностика подразделяется на массовую и индивидуальную. Он проводится двумя видами аллергенов: аллерген туберкулезный очищенный в стандартном разведении (Проба Манту) и аллерген туберкулезный рекомбинантный в стандартном разведении (Диаскин-тест).

Проба Манту проводится один раз в год всем детям с 12-месячного возраста до 7 лет включительно, при отсутствии вакцинации БЦЖ после рождения ребенка – с 6-месячного возраста 2 раза в год. Проба с Диаскин-тестом проводится 1 раз в год всем детям с 8 лет до 17 лет включительно. Детям с 12-месячного возраста до 7 лет по показаниям (при положительной пробе Манту, т.е. при инфицировании). Детям из медицинской группы риска по заболеванию туберкулезом иммунодиагностика проводится 2 раза в год. В группу риска входят дети с сахарным диабетом, язвенной болезнью, хроническими неспецифическими заболеваниями легких и бронхов, почек, больные с ВИЧ-инфекцией, состоящие на учете по психическим заболеваниям, а также длительно получающие иммуносупрессивную терапию (цитостатики, стероидные гормоны). Допускается одновременная постановка пробы Манту и Диаскин-теста на разных руках. Для отбора лиц для вакцинации и ревакцинации БЦЖ проводится только проба Манту.

Пробы проводит медсестра, прошедшая инструктаж в противотуберкулезном учреждении и имеющая справку-допуск для постановки внутрикожных проб. Результаты

учитываются через 72 часа. При повышенном аллергическом фоне у детей иногда бывает положительная туберкулиновая проба, связанная с аллергической реакцией без наличия инфицирования организма детей. Во избежание этого ребенку-аллергику следует дать противоаллергический препарат за 3 дня до постановки пробы и 2 дня после пробы. При положительных результатах дети направляются на консультацию к фтизиатру, который проводит дальнейшее обследование и дает заключение о наличии или отсутствии заболевания туберкулезом или риска возникновения заболевания (инфицирование), при необходимости назначает профилактическое лечение.

В соответствии со ст.10 Федерального закона от 30.03.1999 г. № 52-ФЗ "О санитарно-эпидемиологическом благополучии населения" граждане обязаны выполнять требования санитарного законодательства и не осуществлять действий, влекущих за собой нарушения прав других граждан на охрану здоровья и благоприятной среды обитания. Санитарно-эпидемиологическими правилами СП 3.1.2.3114-13 "Профилактика туберкулеза" определено, что в России основным методом раннего выявления туберкулеза у детей является ежегодная туберкулинодиагностика.

Важность раннего выявления туберкулезного процесса у детей продиктована особенностями детского организма, особой тяжестью протекания болезни, частой генерализацией (поражение многих органов и систем) с поражением центральной нервной системы и тяжелыми последствиями перенесенного туберкулеза, а также частым летальным исходом. Дети до 2-х лет, при заболевании туберкулезом, дают 100%-ную летальность, т.к. к этому возрасту организм ребенка не может справиться с этой инфекцией. Человек, перенесший в детстве туберкулез, не может быть в дальнейшей жизни вполне здоровым, т.к. проводимая химиотерапия противотуберкулезными препаратами сама по себе дает массу побочных эффектов и токсическое влияние на органы и системы детей. В связи с этим становится ясным, что чем раньше выявлен туберкулез, тем вероятней благоприятный

прогноз, а еще лучше – не допустить возникновения заболевания у детей. Ежегодная иммунодиагностика и прохождение ФЛГ (обследования подростков с 15 до 17 лет) – единственная гарантия выполнения этой задачи.

В случае отказа родителей от туберкулинодиагностики для получения заключения о состоянии здоровья ребенка рекомендуется рентгенообследование органов грудной клетки. В соответствии со ст. 17.3. Федерального закона от 09.01.1996 г. №3-ФЗ "О радиационной безопасности населения" гражданин имеет право отказаться от медицинских рентгено-радиологических процедур, за исключением профилактических исследований, проводимых в целях выявления заболеваний, опасных в эпидемиологическом отношении, в т.ч. туберкулеза. Иными словами, в этом случае гражданин не имеет право отказаться от рентгенообследования.

Дети, которым туберкулинодиагностика не проводилась, допускаются в детскую организацию при наличии заключения врача-фтизиатра об отсутствии заболевания туберкулезом. В случае отказа родителей от туберкулинодиагностики и невозможности предоставления в образовательную организацию заключения врача-фтизиатра об отсутствии заболевания, администрация обязана временно отстранить ребенка от посещения образовательной организации. Допуск детей в образовательную организацию, не прошедших туберкулинодиагностику и не имеющих заключения фтизиатра об отсутствии заболевания туберкулезом, влечет за собой нарушение прав других несовершеннолетних на охрану здоровья и благоприятную среду обитания.

Подобные действия администрации образовательной организации образует состав административного правонарушения, ответственность за которое предусматривается ст. 6.7 Кодекса об административных правонарушениях Российской Федерации.

М.К. СТАРКОВА,
врач-фтизиатр Момской ЦРБ.

"Индибир уоттара" редакцията өр сылларга хаһыакка суруйбут общественной корреспондендыт, батынг доборбут, норуот үөрэбдириитин туйгуна, «Бочуот Знага» уордьан кавалера, тыыл-үлэ бэтэрээнэ

МАКАРОВА Наталья Николаевна

уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон барбытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, бары чугас дьонугар дириг кутурбанын тириэрдэр.

Блар сүтүккүтүн тэннэ үлэстэбит.

Наталья Николаевна туһунан сырдык өйдөбүл сүрэхпитигэр өрүү тыһынаах буолуоҕа.

Өр сылларга эн-мин дэһэн чугастык билсипит, хаһыат үлэтигэр утумнаахтык көмөлөспүт общественной корреспондент, РСФСР үөрэбин туйгуна, «Бочуот Знага» уордьан кавалера, тыыл-үлэ бэтэрээнэ

МАКАРОВА Наталья Николаевна

уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон барбытыгар дьизэ кэргэнигэр дириг кутурбаммын холбуубун.

Утүө киһи туһунан сылаас-сымнаҕас өйдөбүлү илдьэ сылдьыам.

Р. П. Былбанаева.

Тэрийэччи: СӨ
Бырабытталыстыбата,
"Сахабэчээт" СӨ Судаарыс-
тыбаннай автономнай тэрилтэтэ.
Таһаарааччы: "Сахабэчээт" СӨ
Судаарыстыбаннай автономнай
тэрилтэтэ.
677000, Дьоксуускай к.
Орджоникидзе уул., 31 №-рз, 124 каб.,
тел./факс: 8(4112)343917.
e-mail: sakhapechat@mail.ru
Генеральной дириктэр
Н. М. Стручкова.

Сибээс эйгэтин информационнай
технологията уонна маассабай
коммуникацията надзорун
федеральной структуратын Саха
сиринээби бырабыланынатын
20.06.2019 с. бэриллэнбит
сидидиэтэлиститэтин
ПИ № ТУ 14-00520

Кылаабынай редактор
э.т. И.И. СЛЕПЦОВА

Хаһыат нэдиэлэҕэ иккитэ тахсар.
Редакцията кирибит суруктар
төннүбэттэр.
Матырыйаалга ахтыллар чаччылар иһин
эпиэтинэн сурук ааптара сүгэр.
Ааптар суругар этиллэр санаа
хаһыат тутуһар хайысхатыннан
атын буолуон сөп.
Быллэриилэр, рекламалар
ис хоһоонноругар эпипэтинэн
тустаах киһи сүгэр.
® Реклама быһытынан бэчээттэнэр.

Хаһыат 95 №-гэр 16 ч. илин баттанна,
17 ч. график быһытынан бэчээккэ бэриллэнэ.
Компьютернай талыта, верстката оройуоннааҕы
«Индибир уоттара» хаһыат редакционнай-
полиграфической комплекска оһоһулан
бэчээттэннэ.
Редакция, типография, таһаарааччы аадырыһа:
Муома улуһа, Хонуу сэл., кап. Елкин уул. 4 №-рз.
Кээмэйэ 1 усул. бөч. л. Тиража 360.
Сыаната дуогабар быһытынан.
Телефоннара: 8(41150)2-10-21.
Электроннай почта: indigir-uottara@yandex.ru